

DEN KOLDE KRIG PÅ STEVNS

Den Kolde Krig

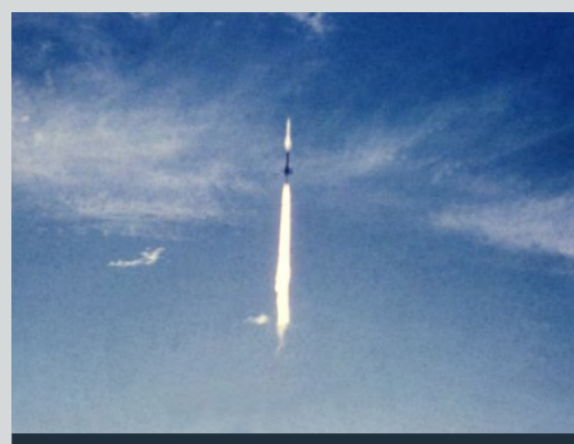
I årene 1945-1991 var hele verden, og især Europa, præget af Den Kolde Krig. Det var kapløb mellem de to supermagter USA og Sovjetunionen og deres respektive militære alliancer. Danmark er medlem af NATO og var en såkaldt frontlinjestat, som ville blive hårdt ramt allerede ved udbruddet af en eventuel krig.

NIKE i Danmark

I slutningen af 1950'erne vedtog Folketinget, at Danmark skulle tage imod det amerikanske missilsystem NIKE. Danmark havde fire eskadriller, og du står ved Eskadrille 533 nu. Udover her ved Sigerslev lå de øvrige sites ved Tune, Grunderød og Kongelunden, og de fire eskadriller udgjorde en del af Københavns raketbaserede luftforsvar. Det var altså dem, der skulle forhindre fjendtlige fly eller missiler i at nå København under en krig.

Systemet bruger radar til at opdage, følge og i sidste ende nedskyde fjendtlige mål. NIKE Hercules-missilet havde en rækkevidde på op til 30 km i højden. Selvom systemet primært var et såkaldt jord-til-luft system, kunne det også bruges til mål på jorden. I det tilfælde var rækkevidden op til 140 km.

Hercules-missilet kunne udstyres med atomvåben, som dog var forbudt på dansk jord. Men på den anden side af grænsen i Tyskland, lå der atomsprænghoveder til Hercules-missiler klar til at blive fragtet til Danmark og Stevns, hvis det skulle blive nødvendigt.

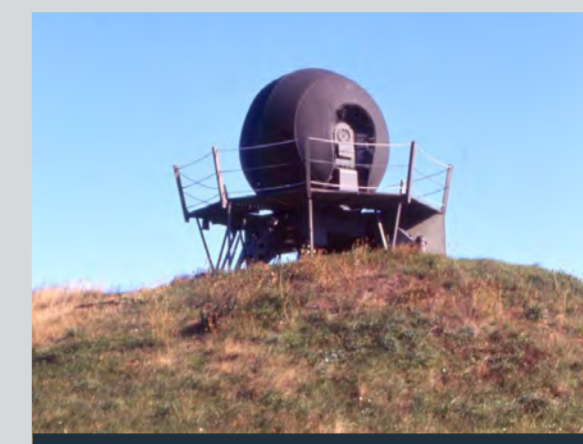
Affyring

Da NIKE var et amerikansk system, blev de første mandskabshold trænet i USA. Da Danmarks geografi er for lille til at teste missiler, var det også her man foretog øvelser. Her ses en affyring under ESK 533-træning ved Fort Bliss, Texas.

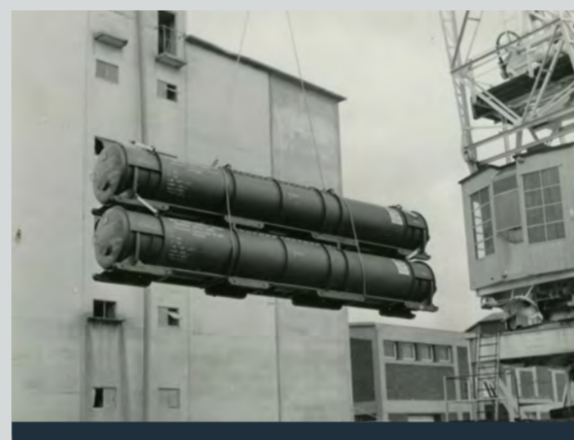
LCA

NIKE Hercules-missil på ESK 533's affyringsområde ved Sigerslev.

TTR og MTR

TTR og MTR-radarerne ser ens ud udefra. Det er derfor ikke til at sige hvilken en af dem, vi ser på volden her på området.

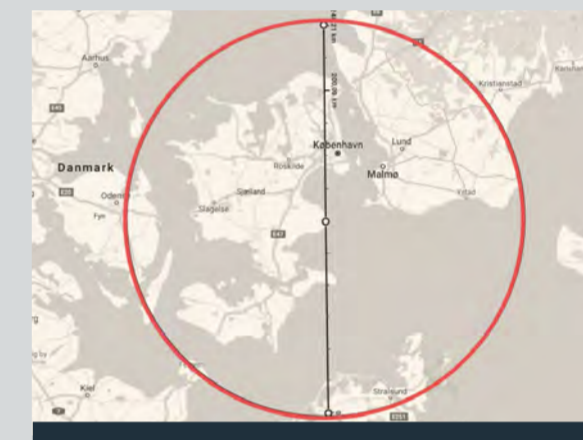
Losning

NIKE-materiellet ankom til Danmark i august 1958 og blev losset i Århus havn. Her ses losning af to missiler i deres beholdere.

Kontrolvogn

Kontrolvogn på kontrolområdet ved Mandehoved.

Rækkevidde

Rækkevidde for et NIKE Hercules-missil.

FOTOS: Luftforsvarets Veteraner

Kontrolområdet

Generatorbygning. Indeholdt en transformator til almindelig strøm, samt dieselgenerator til nødstrøm.

På denne plads stod en række containere kaldet **kontrolvogne** eller kontrolposter. De indeholdt al den teknik, som skulle til at aflæse og bruge radarerne, styre missilerne, kommunikere med affyringsområdet, mv.

Mandskabskvarterer med soveplads til 12 personer. Man havde vagt her et døgn ad gangen.

MTR: Missile Tracking Radar – styrer missilet ud til målet.

AR: Acquisition Radar: Søgeradar. "Scanner" lufrummet for fly. Flyene identificeres herefter ved hjælp af en IFF – Identification of Friend or Foe – antenne.

TRR: Target Ranging Radar – afstandsbestemmelse til målet. Supplerede TTR i tilfælde af jamming.

TTR: Target Tracking Radar – målfølgeradar. Følger målets position.

LVG og Våbenskjold

Missilforsvaret i Danmark lå under Flyvevåbnet og gik under den samlede betegnelse "Luftværnsgruppen". Deres slogan var "Altid rede" og det hele ses bundet sammen her i deres logo: Vingene fra Flyvevåbnet, raketterne og sloganet.

Hver eskadrille havde desuden deres eget våbenskjold, som kunne sættes ind i logoet i stedet for det overordnede. Eskadrille 533 viser raketten på baggrund af en kridtstensmur, som symboliserer Stevns Klint.

Den Kolde Krig på Stevns

Stevns var en vigtig brik i Den Kolde Krigs strategiske spil. Det var både relativt tæt på København og lå fremskudt ud i Øresund. Derfor var Stevns hjemsted for flere militære installationer, hvorfra man kunne føre en eventuel krig med Warszawapagten. Her på kortet kan du se en fortegnelse over de vigtigste anlæg:

NIKE Control Area (kontrolområde): Her står du nu. Her lå kaserne, administration og kontrolområde for NIKE Eskadrille 533. Kasernen og administrationsbygningerne ligger på den anden side af vejen.

NIKE Launch Area (affyringsområde): Selve missilerne befandt sig på affyringsområdet et par kilometer herfra. Som navnet antyder var det også herfra de ville blive fyret af, hvis krigen kom. Affyringsområdet og kontrolområdet var i tæt kontakt via telefon, men havde også en nødforbindelse via radio, hvis kablerne skulle blive ødelagt i krig.

HAWK Stevns Fyr: Fra 1964-65 blev NIKE missilsystemet i Danmark suppleret med fire eskadriller af det amerikanske

missilsystem HAWK, som var skabt til lavregående fly. Eskadrille 543 fik til huse ved Stevns Fyr, hvor der også lå en udkigspost til farvandsovervågning.

Ved Stevns Fyr kan du stadig se bygningerne og områdets særlige indretning med volde og asfaltering fra HAWK-tiden.

Stevnsfort: Stevnsfort blev opført i 1952-55 som en del af Kystartilleriet. Da det skulle kunne modstå en atombombesprængning, er det gravet ind i Stevns Klint. Stevnsforts oprindelige formål var, med sine to store kanoner, at kunne lukke Øresund i tilfælde af krig, men i 1961 blev det også hovedkvarter for farvandsovervågningen af Øresund i fredstid.

I 1984, efter NIKE systemet blev udfaset, flyttede endnu en HAWK Eskadrille (541) til Stevns og den fik til huse på Stevnsfort.

Stevnsfort er i dag blevet lavet om til museum, hvor du kan se NIKE missiler, det oprindelige HAWK materiel og komme på tur i de underjordiske gange. Se mere på www.stevnsfortet.dk

stevns kommune

VERDEN SARV
STEVNS